

Tolkning av begreppet "sjukdomsfallet" i bestämmelsen om sjukanmälan

Försäkringskassans ställningstagande

Begreppet *sjukdomsfallet* i 27 kap. 17 § socialförsäkringsbalken (SFB) ska tolkas som en situation då den försäkrades arbetsförmåga är nedsatt på grund av sjukdom.

Det innebär att det inte behövs någon sjukanmälan för att få sjukpenning i förebyggande syfte enligt 27 kap. 6 § SFB.

Det innebär också att regeln om sjukanmälan ska tillämpas när en försäkrad som har fått sjukpenning i förebyggande syfte eller rehabiliteringsersättning direkt därefter får nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom.

Bakgrund och överväganden

Bakgrund

Enligt 27 kap. 17 § SFB får sjukpenning normalt inte lämnas för mer än sju dagar före den dag då sjukdomsfallet anmäldes till Försäkringskassan.

Syftet med kravet på sjukanmälan är att Försäkringskassan ska kunna kontrollera att förutsättningarna för ersättning är uppfyllda och vid behov kunna initiera rehabiliteringsåtgärder (jfr FÖD 1988:12).

Begreppet sjukdomsfallet fanns redan i den ursprungliga lydelsen av bestämmelsen om sjukanmälan i lagen (1962:381) om allmän försäkring. Då kunde man få sjukpenning enbart när arbetsförmågan var nedsatt på grund av sjukdom. Man kunde alltså inte få sjukpenning i förebyggande syfte, och inte heller rehabiliteringsersättning.

Den 1 januari 1992 infördes möjligheten att få sjukpenning i förebyggande syfte och samtidigt infördes rehabiliteringsersättningen. Man ändrade då också bestämmelsen om sjukperiod (numera 27 kap. 26 § SFB). Den ändringen innebar att även tid med sjukpenning i förebyggande syfte och rehabiliteringsersättning skulle ingå i sjukperioden. Men man ändrade inte i regeln om sjukanmälan och frågan om sjukanmälan behandlades inte heller i förarbetena.

När det gäller rehabiliteringsersättning framgår det tydligt av lagen att det inte krävs någon anmälan för att få förmånen. Det följer av att

rehabiliteringsersättning är en egen förmån som regleras i 31 kap. SFB, där det inte finns någon regel om anmälan.

Däremot är det något oklart om det krävs en sjukanmälan för att få sjukpenning i förebyggande syfte. Det är också oklart om den som har nedsatt arbetsförmåga efter en period med rehabiliteringsersättning eller sjukpenning i förebyggande syfte behöver sjukanmäla sig, trots att sjukperioden redan har pågått en tid. Eftersom det finns ett tolkningsutrymme finns det risk att regeln om sjukanmälan tolkas och tillämpas på olika sätt inom Försäkringskassan. Detta rättsliga ställningstagande har tagits fram för att främja en enhetlig tillämpning.

Överväganden

Behöver man sjukanmäla sig för att få sjukpenning i förebyggande syfte?

Sjukpenning regleras i 27 kap. SFB och är en förmån som kan betalas ut antingen på grund av nedsatt arbetsförmåga eller i förebyggande syfte. Sjukpenning i förebyggande syfte är alltså inte en egen förmån (jfr prop. 2008/09:200 s. 447). Det innebär att regeln om sjukanmälan som utgångspunkt gäller även för sjukpenning i förebyggande syfte.

Regelns ordalydelse tar sikte på anmälan av ”sjukdomsfallet”. Men för att få sjukpenning i förebyggande syfte behöver man inte ha någon sjukdom, utan det räcker att man har en förhöjd sjukdomsrisk. Ur språklig synvinkel är det svårt att se tid då man deltar i åtgärder för att förebygga sjukdom som ett sjukdomsfall. Sjukanmälan fyller inte heller något syfte när det gäller förebyggande sjukpenning. För att få sjukpenning i förebyggande syfte ska det nämligen alltid finnas en plan för den medicinska behandlingen eller rehabiliteringen som Försäkringskassan har godkänt (27 kap. 6 andra stycket SFB). Försäkringskassan har alltså goda förutsättningar att vid behov initiera åtgärder och att kontrollera rätten till ersättning även utan en anmälan.

Mot bakgrund av ordalydelsen och syftet med regeln om sjukanmälan anser Försäkringskassan att den ska tolkas som att den enbart gäller när en försäkrad ansöker om sjukpenning på grund av nedsatt arbetsförmåga. En försäkrad som ska genomgå en medicinsk behandling eller rehabilitering och vill få sjukpenning i förebyggande syfte behöver alltså inte göra någon sjukanmälan. Däremot måste behandlingen eller rehabiliteringen vara ordinerad av läkare och ingå i en plan som Försäkringskassan godkänt. Normalt ska planen godkännas i förväg men det finns inga formella hinder för Försäkringskassan att godkänna en behandlingsplan i efterhand. Även om Försäkringskassan har godkänt en behandlingsplan i efterhand kan sjukpenning inte betalas för längre tid tillbaka än två kalenderår innan den

dag då behandlingen eller rehabiliteringen genomfördes (107 kap. 12 § SFB).

Behöver man sjukanmäla sig för att få sjukpenning pga. nedsatt arbetsförmåga efter en period med sjukpenning i förebyggande syfte eller rehabiliteringsersättning?

Det kan förekomma att en försäkrad som har fått sjukpenning i förebyggande syfte direkt därefter får nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom. Frågan är om kravet på sjukanmälan gäller i en sådan situation.

Regeln om sjukanmälan tar sikte på anmälan av ”sjukdomsfallet”. Språkligt sett framstår det som befogat att uppfatta situationen när man inte kan arbeta på grund av sjukdom som ett sjukdomsfall, även om man tidigare har deltagit i insatser för att förebygga sjukdomen. De syften som regeln om sjukanmälan har – dvs. att Försäkringskassan ska kunna kontrollera att förutsättningarna för ersättning är uppfyllda och vid behov kunna initiera rehabiliteringsåtgärder – gör sig gällande också i dessa situationer. Eftersom det handlar om försäkrade som har deltagit i åtgärder för att förebygga sjukdom och arbetsförmåga kan det till och med vara extra viktigt att fånga ärendena tidigt i de fall arbetsförmågan har blivit nedsatt trots åtgärderna.

Samma argument talar för att regeln om sjukanmälan ska tillämpas när en försäkrad som har fått rehabiliteringsersättning direkt därefter får nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom.

Det innebär att en försäkrad som har haft förebyggande sjukpenning eller rehabiliteringsersättning och därefter vill ha sjukpenning på grund av nedsatt arbetsförmåga måste göra en sjukanmälan inom åtta dagar enligt 27 kap. 17 § SFB. Som framgår av bestämmelsen kan sjukpenning betalas ut för längre tid än sju dagar innan sjukanmälningsdagen om det funnits hinder mot att göra sjukanmälan eller om det finns särskilda skäl.

Aktuella bestämmelser, rättspraxis m.m.

27 kap. 17 § SFB

Eva Nordqvist

Pernilla Keinestam Lindell